

Posudek, bakalářská práce:

Hana Valentová: Americké prezidentské volby v roce 2004 pohledem Mladé fronty Dnes a Hospodářských novin

UK v Praze, FSV, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky

Praha 2006, 44 stran + 3 strany příloh.

Každá bakalářská práce s sebou nese pro konzultanta jisté nebezpečí. Jak jsou studenti poctivě konzultující pro své konzultanty požehnáním v čase vzniku práce, stávají se krušným břemenem v čase posuzování. Do posudku totiž není co sdělit. A tak je tomu i v případě Hany Valentové – vše podstatné jsme si již řekli.

Autorka se rozhodla uzavřít bakalářský cyklus studia výzkumem přístupu dvou českých deníků k tématu prezidentských voleb v USA v roce 2004. Téma zpracovávala jako jedna z prvních badatelů a ujala se jej v rovině bakalářské práce zdařile. Problematice zjevně porozuměla a čtenáře do ní uvádí poučeně a za použití velmi precizně zvládnuté metody kvantitativní obsahové analýzy.

V až příliš úsporném úvodu sice nijak nedisktuje teze, ale tuto skutečnost nepovažuji za závadu, protože se od nich neuchýlila. Naopak, teze jsou první z ukázek precizní odborné přípravy práce – autorka měla rok před finalizací velmi dobře rozmyšleno, jak hodlá postupovat.¹ Jinak ale úvod opravdu neuspokojuje – očekával bych, že se o něco šířeji dozvím, proč téma sledovat² a jaká je vnitřní struktura práce.

Teoretický rámec výzkumu je stručný, ale výstižný.³ Hluběji se autorka do problematiky zanořuje pouze výjimečně a pro kontext mediálních studií trefně.⁴ Výklad založený na zpravodajských hodnotách považuji pro rovinu bakalářské práce za adekvátní volbu, vysvětlení by si ale zasloužil koncept gatekeepingu.⁵ Jistou nedořečenost jsem cítil u nabídky etapy volebního procesu z hlediska médií. Jak je tedy autorka definuje? A jak by se lišila od volebního procesu z hlediska voličů? Předpokládala by tedy autorka, že média neusilují o „sladění“ s preferencí konzumentů jejich produktu, mediálního obsahu?⁶ Že charakteristiku analyzovaných deníků považuji za zbytečně rozsáhlou autorka ví již z konzultací, a tak to jen zopakují.

Výzkum samotný si zaslouží ocenění. Autorka si bezesbytku osvojila metodu, porozuměla jejím omezením, zvolila rozumně výběrový vzorek,⁷ detailně jej popsala a vysvětlila, definuje kódovanou jednotku, vymezuje každou proměnnou... Stručně řečeno, analýza v jejím podání je po formální stránce a na úrovni bakalářské práce přímo ukázková, její provedení nezanechává pochybnosti.⁸

¹ Snad bych jen teze předřadil obsahu, mám za to, že nejsou integrální součástí práce.

² Možná by práci prospělo sjednocení úvodu a kapitoly 1 Média a volby: existence v symbióze.

³ Domnívám se, že například dále nadsadit výklad volebního systému, by pro uvedení do souvislostí nebylo účelné.

⁴ Potěšila mě např. pozn. 9 na s.8, či poslední odstavec na s. 13.

⁵ Srov. s. 15.

⁶ Srov. s. 9.

⁷ Omezený vzorek 163 příspěvků odpovídá formátu, zpracovávat širší vzorek v rámci bakalářské práce nepovažuji za vhodné.

⁸ Vysvětlení postupu při kódování aktéra je ukázkové (srov. s. 28).

Interpretace výsledků analýzy odpovídá požadavkům a patří se opět pochválit střízlivý, stručný a jasný výklad. Tato úspornost⁹ je zřejmě autoce vlastní, nepouští se do experimentů, nebájí, tvrdí jen to, co je zřejmé a obhájitelné. Opět bezezbytku vyhověla požadavkům formátu odborného textu. Přesto její přístup místy čtenáře zamrzí. Alespoň občas mohla uzdu fantazii popustit a nabídnout vysvětlení jevu, i když zřejmé a nezpochybnitelné není.¹⁰

K vizualizaci zjištění je možné podotknout, že než ukazovat absolutní čísla je obecně vhodnější prezentovat údaje relativizované, ty jsou univerzální a čtenář si lépe představí podíly.¹¹ Kupříkladu u všech grafů bych považoval za vhodnější uvést procentuální podíl na celku. Za užitečnou drobnost považuji přehledné očíslování a nazvání každého grafu, lépe by se na ně autorce odkazovalo. Využití grafu pro prezentaci zjištění, že sledovaný jev je pro oba deníky stejný, je sporné – ale jistě obhájitelné.¹² Celkově v analytické části Hana Valentová předvádí nejlepší výkon, podává relevantní a stručnou výpověď o sledovaném jevu. Právě tato část představuje jádro práce, za které si autorka zaslouží absolutorium.

Závěr je pro mě do značné míry zklamáním, autorka k diskuzi hypotézy přistoupila pouze formálně a nepodala nijak třesuté shrnutí jinak velmi zajímavých zjištění.

K posuzované bakalářské práci mám několik dílčích výhrad:

Zdvojenou citaci považuji za neobratnost.¹³

Nad přebíráním informací od Martina Bútory z jeho interview v BBC jsem se pozastavil již při konzultacích a zde znovu zopakují, že mluvený projev bývalého slovenského velvyslance nepovažují za příliš hodnověrný zdroj informací o mediálním kontextu prezidentských voleb v USA.¹⁴ Navíc u takto nešťastně citovaného výzkumu publika nepřekvapí ani jeho jediný zmíněný závěr – média i diváci mají tendenci nadsazovat dějinný význam aktuálních událostí.¹⁵ Konečně, autorka sama se tomuto nazírání brání a odkazuje je do roviny „připomenutí širších souvislostí“.¹⁶

Poslední věta oddílu 2.2.1. mě zarazila. Co touto citací chtěla autorka sdělit?¹⁷

Tabulka na s. 17 si přímo říká o doplnění sloupce příslušného HN. Data jsou k dispozici a autorka o nich ví, vždyť např. Mediaprojekt cituje. Proč je tedy nazařadila?

⁹ Místy se až bojí rozvést jasná zjištění – v oddíle 6.2.2. mohlo bezpochyby zaznít hodnocení přístupu obou deníků ke zpracování tématu, autorka přeci změřila prokazatelně odlišné pojetí. Možná zapomíná, že čtenář nemá materiál načtený ve stejné míře jako ona a že si pod zobecněním jevu v grafu představí méně souvislostí.

¹⁰ Například by mě zajímal její názor na skutečnost, že deníky zcela dominující aktéry v podstatě vůbec necitují (srov. s. 32 a 33).

¹¹ Hezkým příkladem je graf oddílu 6.2.5. – při zobrazení jevu formou relativizovaných údajů a na odpovídající škále by rozdíl mezi oběma periodiky v rozměru téměř jednoho řádu dostal zřetelnější podobu (srov. s. 37).

¹² Srov. s. 36 – bude-li někdy Hana Valentová psát článek do odborného periodika, pravděpodobně zjištění tohoto typu realizuje v textové části a ušetřený prostor věnuje grafickému ztvárnění nějakého dynamického a překvapivého jevu. V bakalářské práci je ale uvedení podobných grafů asi na místě.

¹³ Mazzoleni z McQuaila na s. 3.

¹⁴ Srov. kupř. s. 5 a s. 7.

¹⁵ Příkladem u médií mohou být často opakované fráze kvalifikující probíhající sportovní utkání jako zápas století, u publika pak ankety hodnotící soudobě činné sportovce, politiky a pod. jako „vítěze“ v kategorii nejdůležitějších postav dějin.

¹⁶ Stále s. 5.

¹⁷ S. 7.

Autorka předpokládá, že „sešitové uspořádání“ periodika je progresivní forma? A co ji k tomuto předpokladu vede?¹⁸

Bývá zvykem v posudcích nezmiňovat jazykovou úroveň prací (dokud je únosná). Já si ovšem několik slov neodpustím a s potěšením oznámím mimořádný zážitek – při čtení práce „mi nepadlo oko“ na žádné (!) autorčino vyvázání se z norem českého jazyka – její práce zjevně prošla velmi pečlivou korekturou.

Autorka projevila schopnost kriticky číst odbornou literaturu a citovat ji, cituje účelně a jednotně, dodržuje citační normu. Bibliografie je v pořádku. Kódovací kniha v příloze je dalším dokladem preciznosti metodického zpracování.

Autorka prokázala schopnost poznatky shromáždit, přehledným způsobem je utřídit a kultivovaným způsobem nabídnout čtenáři. Posuzovaná bakalářská práce je obsahově originální. Hana Valentová prokázala, že ovládá schopnosti a dovednosti příslušné odbornému diskurzu, její bakalářská práce svým zpracováním a obsahem splňuje požadovaná kritéria, a proto ji **doporučuji k obhajobě**. Práci **navrhuji hodnotit jako výbornou**.

PhDr. Jakub Končelík

V Praze dne 9. června 2006

¹⁸ Srov. s. 21 dole.